

**КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО
АДМІНІСТРУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ
БІЗНЕСОМ**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан

_____ доц. А. В. Стасишин
(підпис)

“ ____ ” _____ 2022 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКОРИСТАННЯ ХАРИЗМИ ТА
ЛІДЕРСТВА В БІЗНЕСІ**

(дисципліна вільного вибору студентів)

ЛЬВІВ 2022

Програма навчальної дисципліни вільного вибору студентів «Інноваційні методи використання харизми та лідерства в бізнесі»

«31» серпня 2022 року – 9 с.

Розробник: Маліновська О.Я., доцент, к.е.н., доцент кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом

**Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом
Протокол № 1 від «31» серпня 2022 р.**

Завідувачка кафедри _____ Комарницька Г.О.

**Розглянуто та ухвалено Вченою радою факультету управління фінансами та бізнесу
Протокол № 1 від «31» серпня 2022 р.**

РОЗДІЛ 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Процеси, які відбуваються зараз в українському суспільстві, характеризуються зміною моделей розвитку публічного управління, що мають сприяти гармонізації інтересів та взаємостосунків людини, суспільства та держави. Ці процеси є дуже складними та суперечливими. Вирішальна роль у цих змінах належить управлінцям нової генерації: лідерам в системі публічного управління, яскравим особистостям, керівникам, що володіють інноваційними управлінськими технологіями, вміють вирішувати соціальні та управлінські протиріччя і конфлікти. Сучасний період в історії України все більш переконує у тому, що керівнику у сфері публічного управління недостатньо бути просто професіоналом. Він зобов'язаний не лише бути талановитим керівником, а ще й лідером, який майстерно володіє вмінням вирощувати талановитих лідерів з числа його підлеглих та мати у своєму розпорядженні арсенал новітніх дієвих управлінських технологій.

Розвиток інноваційного лідерства в публічному управлінні в Україні як складний та багатогранний процес вимагає комплексного аналізу.

Дисципліна «Інноваційні методи використання харизми та лідерства в бізнесі» належить до циклу вибіркових дисциплін підготовки бакалавра і займає провідне місце.

Предмет навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування системи професійної компетентності (знань, прикладних вмінь та навичок) щодо використання принципів, типів, інструментів лідерства керівником та забезпечення функціонування налагодженої роботи в команді для тривалого ділового партнерства в майбутній професійній діяльності.

Мета навчальної дисципліни

Оволодіння теоретичними положеннями сучасної лідерської парадигми та практичного досвіду світових і вітчизняних лідерів, вміння виявляти лідерський потенціал, самооцінку бізнес-лідера, розвивати емоційний інтелект, харизматичні здібності.

Основні завдання

Завданнями вивчення дисципліни є:

- теоретичні положення сучасної лідерської парадигми та практичного досвіду світових та вітчизняних лідерів, характеристики емоційного, харизматичного, трансформаційного, трансакційного лідерства, стилів лідерства та індивідуально-психологічні особливості бізнес-лідерів;
- застосовувати рекомендації з розвитку когнітивних якостей бізнес-лідера; розвивати лідерський потенціал бізнес-лідера; його авторитет та імідж;
- прийомами та навичками розвитку харизми, емоційного інтелекту, когнітивних якостей лідера, лідерських управлінських умінь, комунікативних навичок та навичок крос-культурної комунікації та риторики.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі

Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін: «Теорія і практика публічного управління», «Теорія і практика прийняття управлінських рішень», «Вступ до фаху. Теорія та історія управління», достатніх для сприйняття лідерства у бізнесі.

Вимоги до компетентностей, знань і умінь

В результаті вивчення навчальної дисципліни у студентів мають бути сформовані такі компетентності:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері публічного управління та адміністрування та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

ЗК07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

СК04. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК05. Здатність представляти органи публічного управління у відносинах з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, громадянами та налагоджувати ефективні комунікації з ними.

СК07. Здатність самостійно готувати проєкти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

СК08. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК09. Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування.

СК14. Здатність оцінювати конкретну управлінську ситуацію, використовуючи відповідні інструменти аналізу: галузевий аналіз, аналіз ринку, PEST-аналіз, матричний аналіз, SWOT-аналіз тощо із економічним обґрунтуванням та розробкою шляхів покращення ситуацій.

Програмні результати навчання

знати:

ПРН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.

ПРН02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проєкти нормативно-правових актів для їх усунення.

уміти:

ПРН04. Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування.

ПРН07. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

ПРН08. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

ПРН12. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.

ПРН15. Уміти застосовувати інструментарій для оцінювання тенденцій та можливостей концепції розвитку партнерських взаємовідносин держави, громади, освіти та бізнесу.

Опанування навчальною дисципліною повинно забезпечувати необхідний рівень сформованості вмінь:

Назва рівня сформованості вміння	Зміст критерію рівня сформованості вміння
1. Репродуктивний	Вміння відтворювати знання, передбачені даною навчальною програмою
2. Алгоритмічний	Вміння використовувати знання у практичній діяльності при розв'язуванні типових ситуацій
3. Творчий	Здійснювати евристичний пошук і використовувати набуті знання для розв'язання нестандартних завдань та проблемних ситуацій

Навчальна програма складена на 3 кредити.

Форма контролю – залік.

РОЗДІЛ 2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Лідерство в бізнесі: сутність та актуальність сьогодення.

Тема 2. Наукові концепції лідерства від середини ХХ століття до сьогодення.

Тема 3. Емоційне лідерство. Емоційний інтелект.

Тема 4. Харизматичне лідерство.

Тема 5. Трансакційне та трансформаційне лідерство.

Тема 6. Стилi лідерства в бізнесі.

Тема 7. Когнітивні якості бізнес-лідера та їх розвиток.

Тема 8. Бізнес-лідерство та менеджмент. Трудовий потенціал бізнес-лідера.

РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Лідерство в бізнесі: сутність та актуальність сьогодення.

Дефініції лідерства. Лідерство. Бути лідером означає. Бізнес-лідерство. Бізнес-психологія. Концепція лідерства. Типи лідерства по Роберту Ділтсу.

Тема 2. Наукові концепції лідерства від середини ХХ століття до сьогодення.

Теорія рис – організаційне лідерство. Лідерські характеристики ідеального лідера. Сукупність якостей і знань, різноманітних навичок. Умови, які створює організація для розвитку лідерів-практиків за Дж.Адаїром. Класифікація лідерства на основі парадигми цінностей. Теорія обслуговуючого лідерства лідерства-служіння. Модель типології лідерства. Соціально-психологічна природа лідерства.

Тема 3. Емоційне лідерство. Емоційний інтелект.

Управління емоціями. Теорія диференціальних емоцій. Вміння розуміти емоційну інформацію та її вплив на організацію та особистість. Емоційний інтелект. Структура емоційного інтелекту. Сприйняття емоцій. Використання емоцій. Розуміння емоцій. Управління емоціями. Емоційний інтелект у діяльності бізнес-лідера.

Тема 4. Харизматичне лідерство.

Аспекти харизми. Харизма. Харизматичне лідерство. Теорії харизматичного лідерства. Теорія харизматичного лідерства Хауса. Теорія атрибуції Ф. Конгера і Р. Канунго. Теорія харизматичного лідерства Шаміра. Характеристика харизматичного бізнес-лідера. Компоненти поведінки харизматичного й нехаризматичного бізнес-лідера.

Тема 5. Трансакційне та трансформаційне лідерство.

Термін «трансакція». Атрибутна модель лідерства. Моделі трансформаційного лідерства. Модель трансформаційного лідерства як стратегічного лідерства. Модель трансформаційного лідерства Юкла. Специфіка інноваційного лідерства. Трансакційне лідерство.

Тема 6. Стилi лідерства в бізнесі.

Стиль. Особливості стилів лідерства. Лідерські стилі. Види демократичного стилю. Ситуативні стилі управління.

Тема 7. Когнітивні якості бізнес-лідера та їх розвиток.

Загальні рекомендації щодо розвитку пам'яті бізнес-лідера. Мнемотехніка або мнемоніка. Прийоми мнемотехніки. Метод опорних слів. Метод Лосі або «домашній» метод. Метод розташування предметів або метод вільних асоціацій. Інтелект. Фінансова грамотність або фінансовий інтелект. Рекомендації щодо розвитку творчого мислення у бізнес-лідерів.

Тема 8. Бізнес-лідерство та менеджмент. Трудовий потенціал бізнес-лідера

Сутність менеджменту. Теорії управлінського лідерства. Теорія управлінського лідерства У. Бенніса. Характерні особливості менеджерів вищого рівня Дж.Ханта. Якості керівника за А. Лоутоном, Е. Роузом. Теорія лідерства Д. Макрегора. Теорія лідерства Ф. Фідлера. Функціональний підхід до лідерства І. Адізеса. Аспект служіння керівника Дж.Коллінза. Лідерство в працях Дж.Максвелла. Лідерські якості як джерело ресурсу.

РОЗДІЛ 4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основні джерела

1. Бабасєв В. М., Романовський О. Г., Пономарьов О. С. Проблеми формування особистості лідера : навчальний посібник / В. М. Бабасєв, О. Г. Романовський, О. С. Пономарьов. – Х. : НТУ «ХП», 2000. – 290 с.
2. Бочарова С. П. Психология и память. Теория и практика для обучения и работы / С. П. Бочарова. – Х. : Гуманитарный центр, 2007. – 384 с.
3. Вагапова Д.Х. Риторика в интеллектуальных играх и тренингах / Д.Х. Вагапова. – М. Цитадель, 2001. – Изд. 2-е, стереотип. – 460 с.
4. Гоулман Д. Эмоциональный интеллект в бизнесе / Д. Гоулман – М.: «Манн, Иванов и Фербер», 2013. – 512 с.
5. Гоулман Д., Бояцис Р., Макки Э. Эмоциональное лидерство. Искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта / Дэниел Гоулман, Ричард Бояцис, Энни Макки – М.: Альпина Паблишер, 2012. – 301 с.
6. Гура Т.В. Развитие когнитивных качеств у бизнес-лидеров: навчальний посібник /Т.В. Гура. – К.: ДП «НВЦ»Пріоритети», 2016. – 40 с.

7. *Дафт Р. Л. Уроки лидерства / Р. Л. Дафт, при участии П. Лейн ; [пер. с англ. А. В. Козлова, под ред. проф. И. Ф. Андреевой]. – М. : Эксмо, 2006. – 480 с.*
8. *Книш А.Є. Діагностика типу морального лідерства у сфері бізнесу: навчальний посібник / А.Є. Книш. – К.: ДП «НВЦ»Пріоритети», 2016. – 40 с.*
9. *Книш А.Є. Емоційний інтелект лідера у сфері бізнесу: навчальний посібник / А.Є. Книш. – К.: ДП «НВЦ»Пріоритети», 2016. – 40 с.*
10. *Кричевский Р.Л. Психология лидерства: учебн. пособ. / Р.Л. Кричевский. – М.: Статут, 2007. – 544 с.*
11. *Кузнецов И.Н. Бизнес-риторика / И.Н. Кузнецов. – М.: Дашков и К, 2012. – 477 с.*
12. *Макаренко А.Б. Крос-культурні комунікації для бізнес-лідерів: навчальний посібник / А.Б. Макаренко. – К.: ДП «НВЦ»Пріоритети», 2016. – 40 с.*
13. *Мороз В.М. Трудовий потенціал бізнес-лідера: навчальний посібник / В.М. Мороз. – К.: ДП «НВЦ»Пріоритети», 2016. – 40 с.*
14. *Нестуля О.О. Основи лідерства. Наукові концепції (середина ХІХ століття- початок ХХ століття): навч. посіб. / О.О. Нестуля, С.І. Нестуля. – Полтава: ПУЕТ, 2016. – 375 с.*
15. *Нестуля О.О. Основи лідерства. Наукові концепції (від найдавніших часів до середини ХХ ст.) 6 навч. посіб. / О.О. Нестуля, С.І. Нестуля. – Полтава: ПУЕТ, 2016. – 277 с.*
16. *Нестуля О.О. Основи лідерства: практикум (індивідуальні практичні та творчі завдання) / О.О. Нестуля, С.І. Нестуля, В.В. Крамаренко. – Вид. 4-е, переробл. та доповн. – Полтава: ПУЕТ, 2017. – 124 с.*
17. *Нестуля О.О. Тренінг лідерських якостей та практичних навичок менеджера: навч. посіб. / О.О. Нестуля, С.І. Нестуля, В.В. Карманенко – К.: Знання, 2013. – 287 с.*
18. *Пачковський Ю.Ф. Психологія підприємництва: навч. посібник / Ю.Ф. Пачковський. – К.: Каравела, 2007. – 416 с. Т*
19. *Пинтосевич И. 77 уроков лидерства. Воспитай лидера в себе и окружающих / И. Пинтосевич, В. Воронов. – К.: Арт Книга, 2014. – 224 с.*
20. *Пинтосевич И. Влияй! 7 заповедей лидера / И. Пинтосевич. – М.: Изд. – во «Э», 2016. – 288 с.*
21. *Психология : текст лекций для студентов всех специальностей высшего технического учебного заведения / под. ред. А. Г. Романовского, В. Е. Михайличенко, Т. В. Гуры. – Х. : НТУ «ХПИ», 2012. – 81 с.*
22. *Психология управління у бізнесі : навчальний посібник для підготовки бакалаврів усіх форм навчання / Е. Ф. Іпатов, К. М. Левківський, В. В. Павловський. – Х; К. : НМЦВО, 2002. – 320 с.*
23. *Риторика: навч.-метод. посібник для студентів / Романовський О.Г., Серета Н.В., Квасник О.В. та інші. – Харків: НТУ “ХП”, 2008. – 160 с.*
24. *Романовський О.Г. Бізнес-лідерство і когнітивні якості: навчальний посібник / О.Г. Романовський. – К.: ДП «НВЦ»Пріоритети», 2016. – 40 с.*
25. *Серета Н.В. Основи риторики для бізнес-лідерів: ефективний публічний виступі: навчальний посібник / Н.В. Серета. – К.: ДП «НВЦ»Пріоритети», 2016. – 40 с.*
26. *Романовский А. Г. Психология: практикум : учебное пособие / А. Г. Романовский, Т. В. Гура, О. А. Игнатюк, Н. С. Моргунова, О. А. Резван. – Х. : Точка, 2014. – 184 с.*
27. *Романовский А. Г. Психология: практикум : учебное пособие / А. Г. Романовский, Т. В. Гура, О. А. Игнатюк, Н. С. Моргунова, О. А. Резван. – Х. : Точка, 2014. – 184 с.*
28. *Серета Н.В. Основи риторики для бізнес-лідерів: ефективний публічний виступі: навчальний посібник / Н.В. Серета. – К.: ДП «НВЦ»Пріоритети», 2016. – 40 с.*
29. *Шалагинова Л.В. Психология лидерства / Л.В. Шалагинова. – СПб. : Речь. – 2007. – 464 с.*
30. *Шеклтон В. Психология лидерства в бизнесе / В. Шеклтон; [пер. с англ. Комарова С.]. – СПб.: Питер, 2008. – 222 с.*

Додаткові джерела

1. Адизес И. Идеальный руководитель. Почему им нельзя стать и что из этого следует: [пер. с англ.] И. Адизес. – М.: Альпина Паблишерз, 2011. – 264 с.
2. Адизес И. Развитие лидеров: как понять свой стиль управления и эффективно общаться с носителями иных стилей: [пер. с англ.] / И. Адизес. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2008. – 259 с.
3. Аксенов Д.В. Гений общения / Д.В. Аксенов, В.А. Борисова. – М.: Академический Проект, Трикста, 2004. – 112 с.
4. Адлер Х.. НЛП: современные психотехнологии / Х. Адлер. – СПб.: Питер, 2000. – 160 с.
5. Бредемайер К. Черная риторика: Власть и магия слова / Карстен Бредемайер; Пер. с нем. – 2-е изд. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 224 с.
6. Галушко В.П. Діловий протокол та ведення переговорів: навчальний посібник / В.П. Галушко. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 226 с.
7. Карлоф Б. Вызов лидеров: [пер. со швед.] / Б. Карлоф, С. Седерберг. – М.: Дело, 1996. – 352 с.
8. Кетс де Врис Манфред Мистика лидерства. Развитие эмоционального интеллекта: [пер. с англ.] / Манфред Кетс де Врис. – 2-е изд. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2004. – 311 с.
9. Колбіна Т.В. Формування міжкультурної комунікації майбутніх економістів: теоретично-методологічний аспект: монографія / Т.В. Колбіна. – Харків: ІНЖЕК, 2008 – 392 с.
10. Коллинз Дж. От хорошего к великому: почему одни компании совершают прорыв, а другие нет... / Дж. Коллинз; пер. с англ.. – 6-е издание. – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2008. – 830 с.
11. Котляров И.В. Социология лидерства: теоретические, методологические и аксеологические аспекты / И.В. Котляров. – Мн.: Беларуская наука, 2013. – 343 с.
12. Кристофер Э. Тренинг лидерства / Э. Кристофер, Л. Смит. – СПб.: Питер, 2001. – 320 с.
13. Леммерман Х. Учебник риторики. Тренировка речи с упражнениями. – М.: Интерэксперт, 1999. – 256 с.
14. Максвелл Дж. Лидер на 360 градусов. Как повысить свое влияние на любой должности в организации / Джон Максвелл: пер. с англ. Е. Бакушева. – Мн.: Попурри, 2006. – 415 с.
15. Мелия М. Бизнес – это психология: Психологические координаты жизни современного делового человека / М. Мелия. – М.: Альпина Паблишер, 2017. – 344 с.
16. Пасинок В.Г. Основы культуры мовлення: навч. посіб. / В.Г. Пасинок. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 228 с.
17. Психологія управління у бізнесі : навчальний посібник для підготовки бакалаврів усіх форм навчання / Е. Ф. Іпатов, К. М. Левківський, В. В. Павловський. – Х; К. : НМЦВО, 2002. – 320 с.
18. Робертс Р.Д., Мэттьюс Дж., Зайднер М., Люсин Д.В. Эмоциональный интеллект: проблемы теории, измерения и применения на практике / Р.Д. Робертс, Дж. Мэттьюс, М. Зайднер, Д.В. Люсин // Психология. Журнал Высшей школы экономики – 2004. – Т. 1. – № 4. – С. 3 – 26.
19. Хеппелл М. Законы успеха. Как стать хозяином жизни / М. Хеппелл. – Х. : Книжный клуб «Клуб семейного досуга», 2015. – 352 с.

Ресурси інтернету:

1. Вікіпедія. Вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>
2. Котельников В. Эффективный лидер [Електронний ресурс] / В. Котельников.– Електронні дані.– Режим доступу: <http://www.cecsi.ru/coach/leadership.html>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 10.10.2015.
3. Подготовка публичного выступления по технологии Message House [Електронний ресурс] // Человек публичный: consulting and training: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим

доступу: <http://www.ruimage.ru/space/house/>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 10.10.2015.

4. «Психодіагностическа методика «Пиктоформулы» [Електронний ресурс] // А. Я. Психология (azps.ru) : [web-сайт]. 21.10.2011. – Режим доступа: <http://azps.ru/tests/exsistentia/pictoformulae.html> (21.10.2011).